

Друга планета (скорочено)

Анатолій Дімаров

Анатолій Дімаров

Друга планета

Фантастична повість

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Ми летимо на Венеру: я, татко, мама і тітка Павлина. Спершу мене спроводжували на все літо до тітки, бо батьки летіли в експедицію, а не відпочивати.

У тітки Павлини було цікаво, і вона була не така, як усі. Тітка – генний інженер рослинного й тваринного світу. Її невеликий котедж, розташований на дослідній станції, набитий різними штуковинами, наприклад, квітка, що сама себе поливає, кактус-сторож при самісіньких дверях, Цезар з мордою, як у тигра, тулубом, мов у лева, лапами, як у мавпи, а хвостом, наче в бобра. Тітка Павлина дуже схожа на татка: ті ж очі, ті ж брови й ніс, а коли щось говорить, то й губи кривляться так, як у татка. В неї і хода не жіноча: ступає широко. Тітка ніколи не носила спідниці. І не вийшла заміж.

Вона подзвонила і заявила, що летить з нами на Венеру, гуртом веселіше. На запитання, хто ж мене доглядатиме на Венері, відповіла: "Чотирнадцять років, женити он скоро, а ви з ним, мов з дитиною!". Та я дівчат терпіти не можу! А щодо іншого, то має рацію: що я, маленький? Тато ще хотів радитись з Танею, моєю мамою, та тітка уже все вирішила: ми летимо!

З татом я пішов до мами, яка саме стояла з перфокарткою для нашого домашнього робота Джека. Він мав тонюсінькі ніжки і шість рук. Мама запрограмовувала його на роботу на цілий день. Робот завжди цікавився, чи я добре послав. Коли мама ввела перфокартку в Джека, він побіг готувати сніданок.

Татко випалив: "Ти знаєш, Таню, Вітя полетить з нами!". Мама не хотіла брати дитину на "ту жахливу планету". За закритими дверима батьки поговорили і по тому, як тато усміхнувся, я зрозумів, що мама здалася.

Ми живемо на двісті сорок другому поверсі, а місяць тому жили на двадцять першому. Але мама вважає, що ми повинні дихати висотним повітрям, і тоді прилітає гелікоптер і піднімає нашу п'ятикімнатну квартиру під самісінькі хмари.

Башти на сотні тисяч квартир стоять зараз всюди, доволі далеко одна від одної, на величезних лапах-опорах, що глибоко забиті в землю. Крім квартир, тут є і школи, і театри, і спортивні зали, і сади, і магазини. Під землею заховані фабрики й заводи, щоб не займали місця й не отруювали біосферу. Так що довкола тільки ліси, річки й озера, та ще поля, де ростуть багатолітні культурні рослини, що засвоюють азот прямо з

повітря. Люблю дивитися в музеї на експонати двадцятого, наприклад, століття. От якби ожили наші предки, чи впізнали б вони сучасну Венеру? Зараз є десятки тисяч книг про цю планету.

Коли до Венери полетіли перші космічні станції, то на планеті було 500 градусів за Цельсієм та сто атмосфер тиску. Вчені зібралися й стали думати, як зробити Венеру придатною для життя. Сто літ майже думали, і врешті надумалися: створити довкола неї сонцезахисний екран. Зараз, коли подивитися на Венеру в телескоп, "парасолька" ота відразу ж впадає в око. Потім в атмосферу висіяли спеціальні бактерії, які жадібно поглинали вуглець, виділяючи кисень. Кожна рослина, завезена із Землі, починає рости, мов несамовита. "Венеріанський гігантизм" – так охрестили це явище вчені. Листок лопуха завбільшки з величезну кімнату. Або одна картоплина на сто тридцять два кілограми. Або тридцятикілограмове яблуко. От би впало на голову Сашкові, якого я терпіти не можу.

Ну, а потім, коли атмосфера значно потоншала та наповнилася киснем, стали думати про водень. Знову висіяли бактерії, які утворили моря й океани, річки та озера. Клімат на Венері – суцільні субтропіки, бо вологість там набагато вища од нашої. Так що сніг не випадає ніколи.

Іще там живуть штучно виведені розумні істоти, пристосовані до нелегких умов. Бо землянин більше п'яти років не витримує: шкіра покривається мохом. Тож на Венері постійно живуть лише венеріани.

Розум їхній аніскільки не поступається людському, і зовні вони дуже подібні до нас, хіба що мають довші й могутніші тулуби, мускулистіші руки й ноги.

Окрім венеріан, там є іще оранги... Точнісінькі копії орангутангів, що їх можна побачити в зоопарках. Лише з майже людським розумом. Це одна група генетиків, коли вирішували, ким заселити Венеру, звернула в своїх пошуках увагу на мавп, ідеально пристосованих до субтропіків. То й вирішили взяти тіло орангутанга, а розум людський. Ми з татком й летимо через них...

У своїй кімнаті я взяв махольот, виніс на лоджію, яка геть заросла травою, кущами, деревами, квітами: щоразу виходиш наче у парк. На краю лоджії було відчуття, наче я над прірвою.

У мене є махольот, яким я літаю. Він сконструйований так, що весь час підстраховує того, хто ним користується. Для цього й живлення пристебнute збоку: акумулятори.

Зараз увесь наземний транспорт на акумуляторах. Під'їхав до станції, поміняв акумулятор – і котися хоч за тисячу кілометрів. А літаки й гелікоптери на водневих двигунах. І всі підземні заводи та фабрики – електрика й водень.

З махольотом іду на стартовий майданчик. Тут порожньо, лише один малюк вовтузиться зі своїм махольотом. Мій махольот мав величезні, легкі, опушені синтетичним пір'ям, крила. Я просунув руки у спеціальні петлі під крилами і полетів. Хотілося піднятися вище, де кружляло кілька спортсменів, але мені поки що не можна, в мого махольота крила не червоного, а білого кольору, а це означає, що мені

заборонено одриватися од землі вище, ніж на сто метрів. Я прилетів на пляж. З друзів нікого не було. А я так хотів розповісти, куди полечу.

Десять днів перед польотом був карантин, бо на корабель, яким летітимемо, ми не повинні занести жодної бактерії. Як згадаю отой кабінет, в якому мені промивали шлунок, і досі нудить.

Тільки й розваги було, що мій татко. Він страшенно боявся лоскоту. А лікарі обмацували його холодними пальцями, і він не міг стриматись: сміявся. Довкола тітки Павлини лікарі ходять мало не навшпиньках. Та що лікарі – їй дикі звірі бояться! Відчувають, напевне, що вона може в будь-яку мить розібрати їх на найдрібнісінькі частки. Коли тітка була молодою, закінчила школу карате.

Іще ми всі оці дні дивилися документальні фільми про Венеру. Тітку дуже зацікавило держи-дерево – рослина-мутант. Воно ловило і пожирало звірів.

Моя мама – доктор геологічних наук і летить по венеріанські опали. Вони блакитні, а перед грозою міняють колір: стають сині, аж чорні.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Татко ж летить як соціолог і як історик. Він хотів заглибитися у венеріанські джунглі, щоб ознайомитися з орангутангоподібними, які всі до одного здичавіли. Років із сто тому покинули міста й подалися у джунглі. І з того часу не контактували з цивілізованим світом. Татко прийшов до висновку, що до них посилати треба не експедицію, а одного-двох чоловік. Бо ті примати експедицій бояться. Татко піде з венеріанином Ван-Геном, теж соціологом. Тато сказав, що коли конструювали орангів, допустилися якоїсь помилки. Та помилка в умовах Венери дала небажане відхилення, і в приматів вибухнули тваринні інстинкти... А дехто твердить, що оранги начиталися Ніцше і Гітлера. Я знав, що Гітлер це той, що розв'язав останню світову війну. Татко говорив, що нормальна розумна істота ніколи не може стати фашистом. Тато надіявся, що його не вб'ють, а просто візьмуть в полон, де він краще їх вивчить.

Врешті карантин наш скінчився, і ми полетіли на космодром. Перед тим, як впустити у корабель, нам дали спеціальне взуття із магнітними підошвами: адже як тільки корабель одведуть од космодрому, на ньому настане невагомість. Я роззувся і трохи політав.

Наш корабель нагадував довгу стрілу: в гострому наконечникові – пасажери й екіпаж, а далеко в хвості – термоядерні двигуни. Наш корабель зрушив з місця. Татко натиснув на іншу кнопку, і ми побачили космодром, що віддалявся, і величезну, на весь екран, Землю.

Коли ми прилетіли, тато почав збиратися. Він мав вилетіти на багато кілометрів звідси: спершу гелікоптером, потім – пішки. У безкрайні джунглі, де з-під велетенських дерев і неба не видно, де зливи випадають майже щодня. А коли йде злива, вода ллється згори суцільною рікою. Мама дуже хвилювалася, просила стерегтися держи-дерева. Тато включає пеленгатор, вмонтований в металевий браслет. Браслет

передаватиме сигнал до нас на величезну карту, і ми бачитимемо, де ходять тато і Ван-Ген.

Коли ми з татом вийшли надвір, потрапили ніби в лазню, так було парко. Весь час хотілося пити. Ми зустрілися з Ван-Геном і його сином Жоркою. Ван-Ген був у такому ж костюмі, що й у татка: з біотканини. Манюсінські пелюстки на ньому відстовбурчені зараз: пропускають до тіла повітря. А піде злива – пелюстки враз опустяться і жодна краплина не попаде на тіло.

Ми з Жоркою дружимо: уже встигли навіть побитися, але нікому не призналися. Жорка набагато нижчий за мене, а рюкзак несе, мов пір'їнку. І не пітніє ніскілечки.

Ми прийшли на невеликий майданчик, вимощений плитами. На Венері всі дороги вимощують такими плитами, бо асфальт чи бетон не протримався б і дня: трава порвала б на шмаття. Отака тут трава! Ляжеш на неї й не встанеш: так і проросте крізь тебе.

Всі попрощалися, тато з Ван-Геном сіли в гелікоптер.

Мама пішла до тітки, а ми з Жорою гайнули на стадіон, поганяли м'яч. На майданчик я не хотів іти з Жорою, бо він вмів дуже гарно лазити і стрибати. А ось плавати він боявся і плив по-собачому.

Вдома на карті я побачив вогники тата і Ван-Гена, вони рухалися. Мама цілу ніч провела в кімнаті з картою, переживала. А зранку пішла в лабораторію.

Я згадав, що пообіцяв татові вести щоденник. Тому записав, як прилетів на Венеру два тижні тому і за цей час уже побачив дуже багато цікавого. Ми зупинилися в спеціальному науковому центрі. Усі вчені носять білі костюми, бо в чорних тут можна спаритись. Рослини тут незвичайні. Ось хоча б будяк: у нас він виростає по пояс... ну, по плечі... А тут наче дерево. Стовбур – не обхопиш руками. А дерева – справжні гіганти на двісті метрів заввишки! Ми вже звикли до яблук, що важать десятки кілограмів, до метрових огірків і помідорів завбільшки з відро. Мені тут жарко, перші дні носив спеціальний шолом з холодильним пристроєм. А Жорці хоть би що. Він кумедний, хвилини не посидить спокійно. Він перейшов у восьмий клас, як і я. Жорка й уявлення не має, що таке сніг. Недавно говорив з тіткою, вона пообіцяла, що Жора піде зі мною і тіткою шукати держи-дерево.

Я записав усе і вирішив політати на махольоті. Вийшов на балкон: будинки тут низенькі, не те, що у нас на Землі. У нас в одному будинку живе мільйонів по тридцять, а тут душ по двісті, не більше. Бо мешканців на Венері всього тридцять сім мільйонів, а материків ще більше, ніж у нас, на Землі. То й міста більше розповзаються на всі боки, аніж угору ростуть.

З учорашнього дня ми з мамою не знаходимо собі місця: щось сталося з татком. Ось уже минуло чотирнадцять діб, як татко й Ван-Ген мандрують джунглями, і ми щовечора виходимо на радіозв'язок: розмовляємо із ними по півгодини. Я перший помітив, що два вогники, що досі трималися купи, чомусь розлетілися. Один тремтів на місці, наче до карти приклеєний, а другий метався по колу. Відтоді ми з мамою не відходимо од карти.

Пошукова група знайшла браслети з пеленгаторами на пеліканові і антилопі, яку потім з'їло держи-дерево. Виявилось, що оранги напали і забрали тата і Ван-Гена. Командир пошукової групи сказав, що оранги браслети завжди викидають або чіпляють на тварин, аби орангів не можна було знайти. А тих, кого захоплюють уже не випускають.

Мама вирішила полетіти на місце зникнення тата. А зі мною залишилася тітка. А ще через два дні я, Жорка і тітка Павлина полетіли до найближчих гір. Льочик мав прилетіти за нами годин через десять.

Ми висадилися під гірським кряжем, бо держи-дерево стрічається переважно на узгір'ях. Тут уже кінчалися джунглі. Перед нами були височезні гори із скелями червоного кольору, а нижче простяглася вузька смуга лісостепу із зеленою по пояс травою, у якій ховалось держи-дерево. Тітка несла мачете: гострий, як бритва, меч, щоб одрубати хоч трохи того держи-дерева.

Повсюди виднілися антилопи, які зовсім нас не боялися. Ми довго брели травою, але на держи-дерево так і не натрапили. Тітка Павлина зривала квіти. Вирішили піти до скель. Жорка весь час одставав, бо ноги у нього коротші, ніж у мене, а руки довгі, аж за коліна. Зате коли ми почали видиратися на скелю, Жорка одразу ж опинився попереду.

Видерлися, перевели подих, роздивляємося довкола. Ох і краса, і повно тварин. Позаду нас здіймаються скелі. Дедалі вищі й вищі. Ми трохи перекусили. Раптом ми побачили, як антилопу з'їло держи-дерево: велике темне коло стискалося довкола тварини, поки не піднялася зелена стіна і тисячі довгих, увінчаних колючками гілок навалилися на антилопу, огорнули її суцільним рухливим клубком. Клубок зник, а тітка сказала, що він заб'ється в хащі й кілька днів буде перетравлювати свою жертву.

Потім ми спускалися з скелі. Тільки не знайомою доріжкою, а з протилежного боку: тітка Павлина помітила внизу, на дні глибокої ущелини, дивні квіти синього кольору. Спускатися було ще важче, аніж підніматись. Коли спустилися, тітка пішла по квіти, а ми з Жоркою вирішили прогулятися ущелиною. Ми дерлися, перелазили через вали. І раптом Жорка знайшов опали. Ми гукнули й тітку Павлину і раділи, що буде сюрприз мамі. Шкода було, що лише тітка мала рюкзак. Ми в нього набрали багато найбільших опалів. Опали посиніли – насувалася злива. Ми почали тікати і побачили, що метрів за двісті, прямо над нами, стриміла скеля, в якій чорніла велика печера. Тяжко було, але забралися у печеру. У печері над нами нависла велетенська вогняна куля, шалено обертаючись. Печера враз наче вибухнула. Я аж втратив свідомість, а коли тітка відлила мене водою, побачив Жорку з геть спаленим волоссям від блискавки. Від рюкзака з опалами лишилася купа білого попелу. А лезо мачете геть оплавалося.

Коли злива закінчилася, ми вирішили йти до місця, де нас мав забрати гелікоптер. Лишилося якось обійти ущелину. Довелося спускатися донизу, де вирував сильний потік. Тітка Павлина не зважаючи ні на що, була бадьора й упевнена.

Ми обережно підійшли до краю урвища, де внизу зеленіє трава і величезне дерево,

над самісінькою ущелиною. А трохи нижче починаються джунглі. Але як спуститися і перейти потік? Ми якось зістрибнули й опинилися в ущелині, якою спустилися в траву і побрели по під дерево.

Я, скільки живу, так ще не втомлювався. Сидів, упершись спиною в стовбур, відкинув руки й ноги. Не хотілося навіть думати про потік, через який треба буде перебиратися. Та раптом у траві з'являється держи-дерево. Ми кинулись тікати, та воно нас оточило. Ми знову відступаємо під дерево. Через потік не перебратися, а держи-дерево повільно суне до нас. Ми видерлися на дерево, хоч це було дуже тяжко. Держи-дерево тим часом підповзло до стовбура. Беручись колючками за стовбур, держи-дерево поповзло догори. Ми почали одповзати на край гілляки. Гілка ставала все тоншою й тоншою, вона вже аж прогиналася під нами, а внизу ревів бурхливий потік. Тітка скомандувала стрибати у потік, хоч Жора не вмів плавати. Ми стрибнули, потягнувши з тіткою Жору. Мене одразу ж закрутило, потягнуло на дно. Разом з тіткою ми врятували Жорку, що вже топився. Слідом за нами пливла деревина, за яку ми всі схопилися. Коли нас понесло швидше, ми зрозуміли, що попереду водоспад. Наша деревина враз розвернулася, зачепилася за берег і скелю. Жорка по гілках поліз до берега. Вода перекочувалася через стовбур, весь час намагаючись змити нас. Ми таки вибралися на берег.

Ми опинилися в джунглях, нас занесло далеко. Я був втомлений, хотів їсти. І навіщо я полетів за тим держи-деревом? Потрібне воно мені!

Було тяжко йти. Тільки ми спустилися з скелі, занурилися в джунглі, як під ногами зачвакало болото. Душно, парко, наче в лазні, повітря якесь аж липке, просякнуте пріллю. І чого я полетів на цю прокляту Венеру? Сидів би оце за чистим столом, а Джек подавав би обід.

Коли ми вийшли на галявину, Жорка видерся на високе дерево. Там він нарвав довжелезних зелених ковбас, якими ми підживилися. Банани я вже не раз куштував: на Землі, вдома. Татко їх дуже любить, а мама терпіти не може: каже, що сира картоплина і то смачніша. Я ж до бананів був просто байдужий. А зараз здалося, нічого смачнішого ще не їв. Під деревом ми і заночували, намоистивши трави.

Зранку я прокинувся і побачив, як небом котилися кольорові вогні. Потім з'явилися вогняно-сліпучі стовпи. Я вже подумав, що все скінчилося, коли із-за небокраю попливли догори величезні яскраво освітлені кулі. Повільно обертаючись, мінячись всіма кольорами веселки, вони підіймалися вище й вище. А непорушні досі дерева враз ожили, зашелестіли листям. Гілля повільно підіймалося вгору. Дереваче простягали зелені руки до неба. Увесь ліс, всі дерева довкола стали ритмічно похитуватися в різні боки. Тітка прошепотіла: "Танець лісу. Я тільки чула про це, але досі не вірила".

Нам так і не пощастило добратися до гір: наступного дня, десь опівдні, нас захопили в полон.

Ми саме обходили велике болото, через плечі несли по дві "ковбаси", бо не знали, де ще трапиться їжа. Я помітив якісь чорні постаті. Рухалися вони швидко й безшумно, мов привиди. Рушили прямо на нас. Одні з них великі й масивні, а другі набагато

менші, дрібніші, як мисливські собаки. У руках у них не видно зброї, а ті, що сунуть за ними, озброєні важкими палицями й луками.

Тут я пригадав про орангів. Про татка й Ван-Гена, які вирушили на пошуки здичавілого племені та й зникли безслідно у джунглях. Малі істоти зловили мене, а тітка Павлина показала їм усі прийоми карате. Та коли підійшли оранги, вона була безсила. Оранги мали могутні лапи і ноги, товсті, наче дерева, тулуби, важкі щелепи й низькі надбрів'я, ще й страхітливі палиці й луки.

З нас позривали браслети, закинули в болото. Потім пов'язали за спиною руки, погнали вперед. Але Жорки не було видно.

Оранги були одягнені в грубезні черевики й краги з чорної шкіри, чорні мундири, чорні картузи. Луки й сагайдаки із стрілами, теж пофарбовані в чорне, висіли у них за плечима, а в товстих волохатих руках мали важезні палиці з чорного дерева. І в кожного на грудях була величезна блискуча бляха: на білому тлі – волохата рука, що стискає за горло венеріанина, а нижче якийсь чудернацький знак, сплетений із колючок держи-дерева. Я десь його бачив, оцей знак, схожий на дві павучі ноги, покладені одна на одну. "Свастика", — каже тихо тітка Павлина, в якої на нозі є рана.

Ми попалися в лабеті здичавілого племені орангів, що проголосили себе спадкоємцями Гітлера, який сотні років тому мріяв знищити цілі народи.

Довго йшли джунглями. Тітка весь час мене підбадьорювала. Джунглі незабаром скінчилися. Болото зникло, почалося узвишся, дерев ставало менше. Ми вийшли на узлісся. Попереду лежав степ. Віяв приємний вітерець, висока, по пояс, трава котила шовкові хвилі, табуни антилоп паслися повсюди. А далеко-далеко попереду червоніли гори.

Оранги довго й підозріло вдивлялися в степ, істоти ж збуджено металися у них під ногами. Ось старший подав коротку команду, й істоти кинулися вперед, пірнули в траву. Кілька орангів, поклавши додолу палиці, дістали з-за спин величезні луки. Щоб пустити стрілу з такого лука, треба мати нелюдську силу.

Оранги ж тим часом дістали стріли, завбільшки із списа. З одного кінця вони були опушені пір'ям, а на другому стримів міцно прив'язаний гострий шпичак отруйного держи-дерева.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Оранги вполювали антилоп. Істоти, яким дісталось в сутичці, зализували рани, а двоє не могли вже звестися. Потім старший замахнувся палицею і розстрошив череп спершу одній істоті, потім другій.

Відкинувши трупи, оранги заходилися біля здобичі, розпалили багаття. Засмаживши м'ясо, оранги заходилися бенкетувати. Істоти сиділи довкола, не зводячи з їжі голодних очей, і жалібно поскімлювали. Час від часу котрийсь із орангів жбурляв їм обгризений маслак. Кинули кістку й нам. Ми не брали, та й руки були зв'язані. Один із орангів підійшов до мене, взяв за чуба. Нахилив донизу, ткнув обличчям у кістку. Я

зціпив щелепи, зімкнув уста. Навіть очі заплющив, щоб не бачити того проклятого м'яса. Оранг одпустив мою голову, штовхнув щосили: я так і покотився в траву.

Коли істоти теж поїли, оранги підкинули в багаття хмизу, взяли два кусні м'яса, що відклали були набік, засмажили і поклали перед нами. Ми з'їли.

Лишилися ночувати під деревом, біля якого горів вогонь. А серед ночі сполошилися всі: і істоти, і оранги. Наближалось держи-дерево. Оранги кидали в нього палаюче гілля. Держи-дерево одсмикувалося, одповзало назад. Та воно не відступало. Оранги брали істот і кидали держи-дереву, яке "поїло" і за кілька хвилин зникло, мов його й не було, лише оранги збуджено дихали та тремтіли уцілілі істоти.

Ми з тіткою Павлиною вже не могли заснути до ранку. Тітка говорила, що держи-дерево так скоро не повернеться, бо оранги спокійно сплять.

Вирушили рано: сонце ще й не сходило. Висока трава була покрита росою, ми одразу ж змокрили, і я змерз, хоч було досить тепло. Не встигли пройти й кілометра, як істоти зловили Жорку. Він був покусаний, подряпаний. Тепер ми ішли втрюх. Жорка розповів, що йшов нашим слідом. Я дивився на Жорку і думав: до чого ж він зовні схожий на отих істот, які бігли попереду! Тільки й того, що Жорка був хоч і в лахмітті, але одягнений, а істоти майже голі: лише кумедно метлялися попереду куценькі фартушки. Та ще в кожного був нашійник з блискучою бляхою.

Оранги розмовляли поміж собою якоюсь незрозумілою мовою, а істоти тільки вищали й розмахували лапами. Однак вони добре розуміли накази своїх господарів.

Попереду вже було видно гори. Гігантська стіна, метрів із триста заввишки, простягнулася від обрію до обрію, на ній не могли втриматися навіть кущі, лише подекуди видно було водоспади. Вода навіть не долітала донизу: розліталась на бризки.

У стіні був отвір. Всі полізли в нього. Лізли довго, бо склеп був низький. Була така темінь, що я кілька разів боляче вдарився тім'ям об кам'яну стелю, а Жорка безперестанку налазив мені на ноги. Сторожі у склепі мали на собі не чорне, а коричневе вбрання, й свастика на бляхах була не з колючок держи-дерева. До того ж вони були озброєні не луками й палицями, а плазовими пістолетами. Тунель, яким ми йшли, почав підніматися вгору. Тунель пильно охоронявся.

Ми видерлися на поверхню. На десятки кілометрів простяглося величезне плато. Рівне-рівне, як стіл. Всюди, куди оком не кинь, плато було вкрите невеликими грядками. Одні грядки були вкриті рослинністю, інші червоніли щойно скопаним ґрунтом, на одних тільки сходило, на інших уже дозрівало. Ось велетенські кавуни, по центнеру кожен, не менше, а он кукурудза: на товстелезних стеблинах такі качани, що я навряд чи й утримав би. І всюди метушилися подібні до Жорки істоти. Вони то пололи, то копали, то саджали, то котили перед собою дозрілі овочі, то пускали в одні рови воду, а інші перекидали. Ніщо, окрім праці, їх не цікавило.

Ми побачили, що істоти несуть ноші. Звідти повільно виліз товстелезний оранг, коричневий мундир на ньому аж тріщав, а високий картуз з лакованим козирком був нап'ятий на самісінькі очі. Наша сторожа заревла: "Хайль!"

Товстун втупився очима в тітку. Тітка Павлина роздивлялася товстуна з не меншою

цікавістю. Йому це не сподобалося. Він щось закричав сердито і сторожа вхопила тітку, щоб поставити на коліна. Тітка вирвалася і почала бити орангів. Товстун зайшовся реготом, а згодом сів у ноші, і його понесли. А нас повели далі.

Поля перейшли в садки. Велетенські груші та яблуні, абрикоси й цитрусові росли обіч дороги, у ґрунт попід ними не було жодної бур'янини. Врешті скінчилися й сади, розпочався розарій: стільки квітів, зібраних до купи, я ще ніде не бачив. Ми підійшли до будинків, які були викладені з червоної цегли, з гостроверхими дахами, схожі між собою, наче близнюки. Тітка сказала, що це готика. Вікна були вузькі та похмурі, вони нагадували бійниці в стародавніх фортецях. А двері були великі, масивні, окуті залізом.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Самки орангів носили не картузи, а берети, а малеча замість важких широких ножів, що висіли при боці в дорослих, мала невеликі кинджальчики.

Повз нас пройшла колона, що марширувала і кричала захоплено: "Хайль!". Тітка шепотіла: "Вони й справді тут усі божевільні. Суцільний воєнний психоз".

На великій площі стояв пам'ятник: велетенський оранг, відлитий з чорного металу. На низький лоб начесаний чубчик, під широким розплюснутим носом з вивернутими ніздрями – дві смужки вусиків. "Адольф Гітлер", — прочитала тітка Павлина напис і голосно зареготала. Я теж розсміявся, дивлячись на оцього орангутангоподібного Гітлера, хихикнув і Жорка. Сторожа накинулася на нас з палицями.

Ми підійшли до помпезного палацу, що замикав площу. Мармурові сходи, височезні колони з червоного граніту, той же готичний дах, а вгорі, на гостроверхому шпилі, звисав важкий прапор. На ньому був знак: волохата рука стискає за горло силует венеріанина, а нижче – фашистська свастика.

В палаці перед нами з'явився якийсь дуже поважний оранг. Його перекладач сказав, що герр штурмбанфюрер питає, хто ми такі і звідки. Тітка сказала, що ми вчені, а Жорка – син нашого друга-вченого. Але Жорку вони вважали сином їхніх ворогів.

Нас кинули у в'язницю, потім знову допитували. Домагалися зізнання, що ми шпигуни й агенти якоїсь іноземної держави, що хотіли вбити якогось там фюрера. Нас вели коридором, де були написи "Итнемеле інвирдіп", "Іцничолз інчитілоп інчепзебен овилбосо". Потім тітка зрозуміла, що в орангів мова така, як у нас, тільки задом наперед. Тому ці написи треба було читати справа на ліво. Тітці навіть вдалося попросити охорону принести нам води. Вона сказала: "Идов ман исенирп!". Нам принесли ціле відро води.

Тітка припустила, що оранги, запозичивши фашистську термінологію, вирішили зберегти слова "Гітлер" і "хайль" незмінними, щоб підкреслити їхню значимість.

Першого дня тітку Павлину потягли на допит. Коли повернулася, очі її сяяли. Виявляється, вона говорила з татом, який в цій країні неабияке цабе. Він особистий історик самого фюрера Оранга Третього, що править нині краєм. Довідавшись, що татко соціолог-історик, та до того ж ще й мешканець Землі, Оранг Третій призначив

його особистим істориком. Татко мусить записувати все, що б той Оранг не сказав чи не зробив, аби потім прославити його у віках... Для тата це чудесна можливість вивчити здичавілих істот. З татом Жорки було складніше. Тітка сказала, що оранги проголосили себе вищою расою, яка покликана панувати над іншими. Венеріан вони вважають нижчою, расою рабів, напівтварин, яку треба було підкорити або знищити. Щоб не вбили Ван-Гена, татові довелося сказати, що він його слуга. Жорку доведеться назвати слугою тітки. І одягнути йому нашійник. За суворими законами цієї країни перший же оранг, застукавши Жору без нашійника, має на місці скарати його на смерть. Жорка засумував, я обняв його.

Тітка ще сказала, що татко замовить за нас слово, бо орангів цікавить генна інженерія. Істоти орангів створені штучно. Вся продукція виготовляється лише їхніми руками. Оранги лише наглядають за цими істотами, які запрограмовані так, що просто не можуть не працювати. Цих істот вирощують на генних фабриках.

Далі тітка розповіла таємницю, яку ми з Жорою мали берегти: оранги планують виростити багатомільйонне військо і знищити венеріан. Аж тепер я відчув посправжньому, що таке фашизм. І як добре, що в нас, на Землі, сотні років тому він був знищений.

Оранги планували відіслати тітку в центральну лабораторію, щоб вона конструювала потрібних їм убивць. Ще тітка попередила мене, що жоден оранг не повинен здогадатись, що історик Оранга Третього – мій татко. Вони повинні думати, що я – тітчин асистент.

Другого дня нас повели до палацу: Оранг Третій виявив бажання з нами зустрітись. Оранги мало не на животах повзали перед нами, споряджаючи на ту зустріч. Принесли мені й тітці Павлині пишні халати з довжелезними, до п'ят, рукавами. А для ніг чудернацькі капці із загнутими високо носачами. Я на тітку Павлину як глянув – так і скорчився од сміху.

А нещасному Жорці дістався куценський фартушок і нашійник. В Жорки аж сльози навернулись на очі.

Нас ще й понесли у почесних ношах! Позаду біг Жорка, похмурий, як ніч. Його й у палац не пустили, а тримали у клітці.

Нас привели у зал, де все довкола сяяло золотом. Попід стіною стояла завмерла варта в коричневій уніформі. На високому позолоченому троні сидів Оранг Третій. А біля трону стояв татко. На ньому був якийсь чудернацький одяг із срібної тканини. Тато все записував. Оранг Третій був уже старою мавпою, шерсть на ній аж посивіла, м'ясисті щокі звисали на стоячий комірець мундира. Очі були вицвілі й порожні, а вусики й начесаний на брови чубчик ріденькі й убогі.

Оранг Третій не говорив, а кричав. Спочатку вигукував окремі слова, а потім цілі фрази. Перекладач говорив: "Ми – велика нація панів! Ми покликані панувати над світом! Ми очистимо Венеру од нижчої раси й збудуємо тисячолітню імперію! На нас покладена велична історична місія, і ми її виконаємо за будь-яку ціну!". Оранги довкола кричали: "Хайль!". "Ви, земляни, повинні допомагати нам у цій священній

справі! Ви дали нам Ніцше й Гітлера, тож співробітничайте з нами!" — вів далі оранг.

Нас стали знайомити з присутніми в залі. Тут був і Ранг – товстелезний та жирний, й Анг – низенький, худючий ще й клишоногий, і Нг – з крижаними очима за старомодним пенсне. Оті імена присвоюють відповідно до посади: чим нижча посада, тим менше у ньому літер. Так що решта придворних має всього лише одну літеру – Г. Решта орангів імен не має зовсім.

Нг розказав, що у них є крематорії, поки що майже порожні, але незабаром розпочнеться війна і вони заповняться. Анг говорив, що їхня нація мирна, але прокляті венеріани провокують їх на воєнні дії.

Після офіційного прийому був банкет. Ми перейшли до іншої зали, де вже стояли накриті столи з горами м'яса і багатолітровими бутлями з якоюсь прозорою рідиною.

Татко сидів біля мене. Він попередив тихенько, щоб я не пив рідини. Коли оранги добряче сп'яніли й горлали, не слухаючи один одного, татко нахилився до мене і нам вдалося трішки поговорити. Раптом п'яний Нг ухопив величезний маслак і тріснув ним Ранга. Той заревів, як бугай, і навалився на Нга. Слуги кинулися до них, розтягнули в різні боки.

А Оранг Третій обіймав в цей час за плечі тітку Павлину, щось їй п'яно на вухо ревів. Тітка Павлина аж морщилася, але вирватись не сміла. Раптом Анг підняв повен келих і виголосив тост за фюрера. Він сказав, що їхній ідеал – мозок з однією-єдиною звивиною, по якій надходять лише команди начальства і мудрі гасла великого фюрера.

Скориставшись тим, що майже всі з'юрилились навколо фюрера, покинули бенкетний зал і ми. Тато сказав, що ми повинні розвідати, як далеко оранги просунулися в конструюванні тих воїнів. Ми розійшлися з татом. А до нас прибіг Жорка. Був дуже веселий, бо зустрів у клітці свого тата.

Нас поселили у невеликий двоповерховий будинок, що геть потопав у квітах. Позаду стриміла величезна кубічна споруда з бетону й скла. Це була генна лабораторія, де мала працювати тітка. Жорка мав жити у підвалі. Бідний Жорка, йому набагато зараз важче, ніж нам!

Я ще ніколи не був у генній лабораторії. А другого дня, після сніданку, нас повели до лабораторії. Нас промацували, оглядали, чи не несемо чогось.

Від того дня тітка Павлина з головою поринула в проблеми генної інженерії. І при цьому іноді загадково всміхалася. А якось я підгледів: тітка бігала по кабінету і говорила: "Вам потрібні агресори? Будуть вам агресори". І я зрозумів, що тітка Павлина задоволена результатами своєї роботи.

У вільний час ми знайомилися з країною орангів. Тут було багато фабрик, де вирощуються роботи. Оті безсловесні істоти. Виходять вони з інкубаторів не дітьми, а вже дорослими. Вони нічим не цікавились, крім роботи. Харчуються харчовими покидьками. На сон їм достатньо чотири години. Живуть рівно п'ятнадцять років, а потім їх спалюють. Попіл використовують як добриво. Коли я дізнався це, то дивитися на фрукти й на овочі не міг!

Другого дня ми вже разом з татком відвідали плантації держи-дерева. В орангів було якесь свято, лабораторія не працювала, і татко зайшов за нами. Він сказав, що держи-дерево сконструйоване тут, на оцих плантаціях. Як біологічна зброя. Плантації держи-дерева були обнесені високими й доволі товстими стінами.

Відвідали і храм держи-дерева. Це була височезна споруда з позолоченою банею. Над нею стирчала гігантська чорна колючка: символ держи-дерева. Нас зустрів натовп жерців. Найстарший жрець сказав, що Жорку і Ван-Гена вони повинні негайно кинути держидереву, якщо зайдуть у храм. Татко показав дозвіл від фюрера, але довелося Жорці і Ван-Гену залишитися надворі і в храм не заходити.

На стінах храму звисали батоги держи-дерева. Перед позолоченим олтарем, була наче нора, виплетена з держи-дерева. Туди пхали тих, у кого перед фюрером була нечиста совість.

Вийшли із храму – старший жрець ув'язався за нами. Він сказав, що скоро настане велике свято цвітіння, коли держи-дерево покривається чорними квітами. Жерці збирають колючки, бо під час цвітіння у них найсильніша отрута. З колючок виготовляють стріли для воїнів храму. На це свято жрець планував згодувати держидереву Жорку і Ван-Гена.

Ми помітили. Татко зблід іще дужче, а тітка Павлина метнулася до Жорки. Жрець сказав, що розуміє тітку, бо Жорка і Ван-Ген її слуги. Але жрець готовий дати їй істот, навіть три штуки. Татко сказав: "Ми прилетіли з планети Земля вп'ятьох, п'ятеро й повинні повернутися на Землю. Такий наш закон".

Після такого тітка ще запопадливіше взялася до роботи. З раннього ранку до пізнього вечора виводила свої формули. Оранги, які працювали з тіткою, боялися її, наче чуми. І от одного разу тітка показала нам з Жоркою формулу, завдяки якій зробить гени агресивності. Вона так завзято працювала, що не їла і не спала. А коли прийшла через кілька днів додому, то прийняла гарячу ванну і проспала добу.

Нарешті тітка зробила детонатор для генів. Досить додати один лише міліграм у розчин, що ним живлять істот, які розвиваються в інкубаторах, і майбутній агресор готовий.

Одного дня у лабораторію набилося безліч орангів. Це були якісь високі чини, всі в коричневій уніформі, із золотими бляхами на грудях. Прибув навіть сам Нг. Були й ми із Жоркою. За наказом тітки було внесено кулю з безліччю трубочок, я якій сиділа згорблена істота. Та коли вона вилізла, стала на голову вища од найбільшого оранга, мала широчезні плечі, з руками-колодами й ногами-стовпами. Істота заревіла і кинулась на орангів. Мене, тітку і Жорку не чіпала. А орангів гризла, кусала, вбивала. Врешті, охорона істоту вбила.

Після цього тітку відразу покликали до Оранга Третього. Ми з Жоркою боялися, щоб з тіткою там не розправилися.

Та ввечері вона повернулася з величезною золотою бляхою. Тітка розповіла, що спочатку Оранг Третій був дуже розгніваний. Ота істота мало того, що вбила зо три десятки орангів, одкрутила голову самому Нг. Фюрер уже хотів кинути її у в'язницю. Але вона сказала, що просто виконала своє завдання. Їй же було сказано створити агресора, вона й створила. Це перший дослідний екземпляр. Тепер треба ще трохи покопатися в генах, щоб спрямувати його в потрібному напрямі. Тут іще несподівано тітку Павлину підтримав Ранг: він не забув, як Нг тріснув його по тім'ю маслаком. Так тітка і викрутилася.

Того дня, коли ми з Жоркою ще чекали на тітку, він запропонував взяти мензурку з генами агресивності і висипати у розчин, яким годують майбутніх істот. Я не погодився, бо довкола була сторожа. Та Жорка сказав, що може пролізти на дерево біля фабрики, пробереться на фабрику і всипле з мензурки в куб із фізіологічним розчином. Там же охорони немає – варта лише зовні! Про цю розмову я забув, коли повернулася тітка.

Вночі я прокинувся, бо Жорка кликав іти по мензурку. Прокралися до тітчиного кабінету, намацали у темряві холодильник. У мене була ще надія, що тітка замкнула його на ключ і тоді нам доведеться повертатись в постелі. Не замкнула! Взяв мензурку, зачинив холодильник.

Спустилися по сходах, вийшли на вулицю. Всюди було тихо, ми пішли дворами. Коли прийшли на місце, Жорка виліз на дерево, проник на територію фабрики. Та раптом його зловили. Жорка закричав: "Тікай, Віть'ю, тікай!".

На щастя, мене ніхто не помітив. Згодом замовкла сирена, погасли прожектори. Я полежав ще трохи й поповз геть од фабрики.

Коли я розповів про все тітці, вона аж за голову вхопилася. Вона враз кудись пішла, а я місця собі не знаходив. Ех, якби оце був махольот! Полетів би до фабрики, ухопив би Жорку – хай стріляють услід!

Повернулася тітка з татком, який був на мене дуже сердитий. Він залишив з нами Ван-Гена і побіг. А коли повернувся, то сказав, що Жорка у клітці і стане жертвою для держи-дерева. В мене аж мороз поза шкірою пішов. Тітка кинулась до Оранга Третього, але тато сказав, що навіть Оранг Третій безсилий перед жерцями. І ми згадали того жерця, що приставав до нас у храмі.

Татко повернувся надвечір і сказав, що ми будемо Жору визволяти силою. У тітки Павлини очі одразу так і загорілися: їй їсти не дай, аби тільки з кимось повоювати! Навіть Ван-Ген – і той ожив. Тато дізнався, що у переддень свята влаштовується бенкет по всій країні. Всі оранги обжираються і впиваються до нестями. А для сторожі ми зробимо стріли з отруйних колючок, які дістав тато. Ван-Ген зробив нам луки, менші, ніж в орангів. Бо їхні ми не піднесли б навіть. Тітка вміла добре стріляти, а я тренувався і теж навчився.

Тим часом надійшло свято. Все місто прикрасили прапорами із свастикою, гаслами, портретами Оранга Третього, зображенням держи-дерева. Тітку Павлину запрошували на бенкет до палацу, але вона прикинулася хворою. Тато не пив, бо мав усе записувати.

Ми вирішили втікати не в той бік, з якого нас привезли, а в протилежний – у гори. Бо в долину годі й думати спуститися: повсюди височезна чотирьохсотметрова стіна, один хід лишень і є, що ним користуються оранги, але він пильно охороняється. І там, у високій траві, причаїлося держи-дерево. Не даремно ж оранги, вирушаючи туди, брали з собою побільше істот: щоб було чим відкупитися.

Тож ми вирішили податися в гори. Там теж була стіна, не нижча од тієї, що спадала в долину, але татко з Ван-Геном, які вже там побували, твердили, що в ній є кілька тріщин, промитих водою. Куди вони ведуть, чи можна по них вибратися аж угору, татко й Ван-Ген не знали, але в нас не лишалося іншого виходу.

Спершу оранги пиячили в будинках. З кожного вікна долинали глухе ревище, тупіт і брязкіт. Потім їм стало тісно в кімнатах – вивалили на вулиці. З бутлями, з куснями м'яса, самці й самиці, дорослі й малі, всі в коричневій формі, пожмаканій, забльованій, подертій. Вони горлали, вищали, стрибали, били порожні бутлі об бруківку, реготали й плакали, обіймалися й билися, падали. Більш огидного видовища мені ще не доводилося бачити.

Лише коли зайшло сонце, на вулицях стало стихати. Оранги лежали покотом: і старі, і малі.

А ми чекали на тата з палацу. У нас були готові рюкзаки і кусень м'яса в плівці, яка зберігатиме його свіжим.

Аж ось і татко. Всі мали по дві стріли. Рушили: Ван-Ген попереду, за ним – татко, тітка Павлина і я. На вулиці темно, хоч в око стрель! Ми перейшли усе поле й зупинилися під дротом. Рюкзаки лишили тут, бо вони нам заважатимуть. Поклали по стрілі на луки, пішли вподовж дроту. Татко з Ван-Геном ледь мріють попереду, так темно довкола. Раптом вони зникли, а ми з тіткою побачили вартового. Тітка вистрелила у нього. Ми вирушили в бік храму, бо ключ від клітки був у старшого жерця. Ми легко його знайшли. Він спав п'яний і геть голий. Тато розбудив його і націлив стрілу прямо в серце. Ключі виявились під подушкою. Ми вийшли, а Ван-Ген розправився із жерцем. Ми звільнили Жорку.

Ми глянули на скелю. Вода, що сотні років падала згори, так її відшліфувала, що в нас не лишається жодної надії вибратись наверх. А під нашими ногами починається вузька ущелина, довга й крута. Кілька годин ми дерлися по ній догори, обходячи величезні валуни, долаючи високі пороги, балансуючи на камінні, що кожної миті могло зірватися й потягнути нас із собою в безодню. І поглядали в небо: чи не повзуть чорні хмари? Бо тоді нам кінець. Злива миттю наповнить ущелину бурхливим потоком. Внизу скупчилися оранги з охорони храму. Добре, що вони озброєні лише ритуальними луками, а то ми були б давно уже знищені.

Коли передовий загін з лютим виттям кинувся вслід за нами, ми саме подолали величезну брилу. Оранги майже наздогнали нас. І тут Ван-Ген придумав зрушити деревину, на якій трималася брила і каміння. Ван-Ген розхитував і розхитував привалену камінням деревину. Оранги уже стріляли. Раптом величезні брили з страшним гуркотом понеслися вниз. Весь загін орангів був миттю зім'ятий, збитий із

ніг, стертий тим нещадним потоком.

А тепер ми стоїмо під стіною й не знаємо, що робити далі. Врешті Ван-Ген надумав взяти капроновий шнур і видертися жолобом.

Жолоб здійснюється догори, як величезна розрізана навпіл труба, і в ньому не видно жодного виступу, жодної тріщини, за яку можна було б учепитися.

Ван-Генов почав лізти, а внизу вибухнув крик: оранги побачили Ван-Гена в трубі і знову пірнули в ущелину. Нам вдалося скинути на них ще одного валуна. Оранги так і порснули донизу. Втікали, збиваючи один одного з ніг.

А Ван-Ген здирався все вище й вище. Обережно й повільно, мов равлик, всім тілом утискуючись в скелю. Ось постать Ван-Гена зникла зовсім. Якийсь час не було нічого чутно, потім долинув шурхіт: згори сріблястою ниткою швидко спускався капроновий шнур. Потім ми усі вибралися наверх. Ван-Ген відрізав трохи шнура, обв'язав валун, а другий кінець закріпив за інший валун, що міцно вріс у глину. Коли почали лізти оранги, ми скинули на них валуни.

"Більше вони сюди не полізуть!" — сказав Ван-Ген.

Далі ми піднімалися в гори. Три дні, з ранку до вечора. Дерлися на скелі, долали ущелини, і Ван-Ген завжди був попереду. Двічі нас застукувала гроза. Ночували, де доведеться: падали прямо на кам'яний ґрунт і відразу ж засинали. Ми страшенно схудли, а одяг подерся на шмаття.

Потім ми спускалися, теж три доби. І спускатися було іще важче. До того ж ми голодували, з'їли все м'ясо, лишилося тільки трохи сушених фруктів: татко видавав щоранку по жмені.

Коли гори врешті скінчилися, ми всі ледь трималися на ногах. Стояли на узвишші й жадібно дивилися донизу. Там лежала горбиста рівнина. Висока трава, самотні дерева, численні табуни дичини. Ми вполювали дичини, і те м'ясо здалося нам найсмачнішим у світі.

Невдовзі нас розшукав гелікоптер, і ми полетіли до мами.

Рейсовий корабель Венера — Земля стартував через місяць. За цей час на Венері сталися великі зміни: зникла держава орангів. Венеріани вирішили лікувати орангів. Підтвердилася і причина їхнього звиродніння. Штучний ген інтелекту, який поставив орангів на один щабель з людиною, виявився нетривким, і в орангах прокинулися звірині нахили. Були спішно споруджені величезні шпиталі, а потім у повітря піднялися армади гелікоптерів з балонами, наповненими газом. Газ цей не вбивав, а лише присипляв. Так орангів знешкодили і поступово перевезли у шпиталі, де на них чекала ціла армія лікарів. А отих бідолашних напівістот-напівроботів вирішили лишити доживати на місці.

Іще мені дуже жалко було розставатися з Жоркою. Я ж із ним так подружився!

Наш корабель розвивав усе більшу швидкість, і Венера поступово віддалялася. Я дивився на неї і думав, що віднині у мене є не одна, а дві рідні планети: Земля і Венера!

Я прилечу ще до тебе, Венеро!

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*